LÄNSI-SUOMEN MAAKUNTIEN LIITOT

12.1.2021
1 (4)

Länsi-Suomen maakuntien liittojen lausunto Eduskunnan talousvaliokunnalle sekä ympäristövaliokunnalle: Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Yleistä

Valtioneuvosto antoi 1.12.2020 Eduskunnalle selonteon Suomen Kestävän kasvun ohjelmasta. Länsi-Suomen maakuntien liitot pitävät ohjelman tavoitteita yleisellä tasolla hyvinä: sillä halutaan edistää sekä nopeavaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista.

Myös ohjelman sisältämät uudistukset ja investoinnit, jotka vauhdittavat ilmastonmuutoksen torjuntaa, vahvistavat tuottavuutta ja talouden kasvupotentiaalia sekä nopeuttavat tarpeellisia rakennemuutoksia työllisyysasteen nostamiseksi sekä tuotannon ja kulutuksen saattamiseksi kestävälle perustalle, ovat kannatettavia asioita.

Ohjelma sisältää merkittäviä panostuksia vihreään siirtymään, koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä digitalisaatioon. Länsi-Suomen maakuntien liitot pitävät hyvinä elvytystoimenpiteitä, jotka tukevat työllisyyttä sekä luovat pohjaa kestävälle kasvulle ja hiilineutraalille yhteiskunnalle pitkälle tulevaisuuteen.

Länsi-Suomen maakuntien merkitys Suomen kansantaloudelle

Koronaviruspandemian taloudelliset vaikutukset ovat rajut koko Suomessa. Länsi-Suomen maakuntien liitot pitävät tärkeänä, että ohjelma vahvistaa myös alueellista ja sosiaalista eheyttä sekä yhteiskunnan toipumista koronaviruskriisin kielteisistä vaikutuksista. Suomen kestävän kasvun ohjelman elvytysrahat tulee kohdentaa kansallisesti tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti huomioiden myös koronakriisin aiheuttamat alueelliset vaikutukset.

Erityisen vakavasti seuraukset näkyvät vahvasti vientivetoisessa Länsi-Suomessa. Alueen elinkeinotoiminnan elvyttäminen ja teollisuuden uudistaminen ovat oleellisia tekijöitä koko Suomen toipumisen näkökulmasta. Talous on saatava pyörimään nopeilla, järkevästi kohdennetuilla toimenpiteillä.

Suomen kestävän kasvun ohjelman mukaan investointi- ja uudistuskokonaisuuksilla tavoitellaan pitkän aikavälin positiivisia vaikutuksia ja keskitytään suuriin kokonaisuuksiin. Erityisesti haetaan toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan yksityisiä investointeja ja parannetaan työllisyyttä. Priorisoinnissa keskeisiä ovat vaikutukset työllisyyteen, kilpailukykyyn, julkisen talouden kestävyyteen sekä nettopäästövähennyksiin, kiertotalouden vahvistamiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen.

Länsi-Suomen maakuntien liitot kannattavat kestävän kasvun ohjelman tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä ratkaisuja. Koronakriisistä toipuminen edellyttää laajoja, maakuntarajat ylittäviä uudistushankkeita. Nyt tarvitaan nopeita, erityisesti vientiteollisuutta ja sen toimintaedellytyksiä vahvistavia toimia. Länsi-Suomi on kasvupotentiaalialue, jossa kehittämisrahat tuottavat nopeasti

kansantaloudellista hyötyä. Lisäksi Suomen kestävän kasvun ohjelmaan on perusteltua sisällyttää myös työssäkäyntialueiden laajuutta kehittäviä ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantavia kestävän ja älykkään liikenteen investointeja.

Vientiteollisuuden yrityksillä on jopa suurempi vaikutus Suomen kansantalouteen kuin on aiemmin arvioitu. Tuoreen selvityksen mukaan vientiteollisuuden yritykset luovat suoraan ja välillisesti yli 46 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Verotuloja vientiteollisuus toi vuonna 2019 kokonaisuudessaan yli 28 miljardia euroa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että vienti-Suomen toimintaedellytykset pidetään kilpailukykyisinä. Koulutus- ja osaamistason nostamiseksi tulisi korkeakoulutuksen aloituspaikkoja lisätä ja laajentaa koulutustarjontaa. Lisäksi tarvitaan nopeita osaamista vahvistavia toimia kuten työelämälähtöistä täydennyskoulutusta ja maisteritutkintojen lisäämistä. Vahvaan osaamiseen ja TKI-toimintaan perustuvan viennin vahvistuminen nostaa Suomen uuteen kasvuun ja sitä kautta helpottaa myös julkisen talouden ahdinkoa.

Länsi-Suomen maakuntien alueelta löytyvät tulevaisuuden kestävän kasvun eväät. Kehittämispanostuksia on perusteltua suunnata sinne, missä mahdollisuudet kasvulle ja kansantalouden saama hyöty ovat suuria. Tämä koskee sekä Suomen kestävän kasvun ohjelman varoja että EU:n rakennerahoituksen 2021–2027 jakautumista maakuntien välillä.

Maakuntaohjelmien merkitys Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa

Suomen kestävän kasvun ohjelmassa todetaan, että sen toimeenpano edellyttää tiivistä vuorovaikutusta ministeriöiden, kansallisten toimijoiden ja alueiden, yksityisten ja julkisten toimijoiden, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen sekä yritysten kesken.

Länsi-Suomen maakuntien liitot haluavat tuoda esille, että tässä aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittavien maakuntaohjelmien toimeenpanolla on keskeinen rooli, sillä ne osaltaan luovat maakunnissa puitteet kumppanuuksille ja kehittämiselle. Työ- ja elinkeinoministeriö on syksyllä 2020 ohjeistanut maakuntien liittoja ottamaan alueelliset elpymis- ja toipumissuunnitelmat huomioon laadittaessa uusia maakuntaohjelmien toimeenpano- ja rahoitussuunnitelmia vuosille 2021 - 2022.

Suomen kestävän kasvun ohjelmassa painotettu TKI-toiminnan intensiteetin ja vaikuttavuuden nostaminen, jatkuva oppiminen ja koulutustason nostaminen osaavan työvoiman turvaamiseksi ovat asioita, jotka ovat vahvasti esillä myös useimmissa maakuntaohjelmissa. Suomen kestävän kasvun ohjelman TKI-toiminnan sekä koulutuspolitiikan kokonaisuus tulisikin kytkeä maakunnallisiin strategiaprosesseihin. Tämä vahvistaisi etenkin kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia.

Vihreän siirtymään tähtäävät kehittämishankkeet, vihreään talouteen tähtäävät investoinnit ja uudistukset sekä mm. puhdas energiatuotanto sekä energian varastointi ovat toimenpiteitä, jotka osaltaan yhdistävät Suomen kestävän kasvun ohjelmaa ja maakuntaohjelmia sekä maakuntien ilmasto- ja energiastrategioiden uudistamista.

Osa RRF-rahoituksesta tulisi kohdistaa maakuntien liittojen kanavoitavaksi.

Länsi-Suomen maakunnat ovat, maakuntiensa yhteistyötahojen kanssa, kukin valmistelleet oman alueelliset elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Nämä suunnitelmat ovat osaltaan vaikuttaneet myös Suomen

kestävän kasvun ohjelman sisältöön. Suomen kestävän kasvun ohjelman toteutukseen liittyen tulisikin osa käytettävissä olevasta RRF-rahoituksesta suunnata alueellisesti päätettäväksi sekä ELY-keskuksiin että maakuntaliittoihin kanavoitavaksi maakuntien elpymissuunnitelmien mukaisille hankkeille ja teemoille.

Maakuntien liittojen kautta kanavoitava RRF-rahoitus edistäisi siten osaltaan myös Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanoa. Maakuntien elpymissuunnitelmissa mainittuja investointi- ja kehittämishankkeita voidaan maakuntien yhteistyöllä nivoa yhteen myös suuremmiksi, vaikuttaviksi kokonaisuuksiksi.

Näiden monimaakunnittaisten kehittämisohjelmien kautta voidaan kehittää mm. vientiteollisuutta. Ohjelmaan voisi myöntää esimerkiksi ”valtakunnallisen” rahoituksen, joka sitten käytännössä hoidettaisiin maakuntien liittojen kautta. Tässä yhteydessä voidaan miettiä myös lainsäädännön reunaehtoja liittojen osalta, yritysrahoituksen tulisi olla osa maakuntien liittojen keinovalikoimaa ilman, että toiminta on päällekkäistä ELY-keskusten ja Business Finlandin kanssa.

Maakuntien liittojen kautta olisi mahdollista edistää myös toimintavarmojen tietoliikenneyhteyksien rakentumista koko Suomen alueelle. Koronapandemian aikaansaama huomattava siirtymä etätyöhön on tuonut näkyviin alueiden eriarvoisuuden. Toimivat tietoliikenneyhteydet ovat perusrunko digitalisaation toteutumiselle ja osaltaan edesauttavat myös vihreää siirtymää. Suomen Kestävän kasvun ohjelmassa 5G-verkot on mainittu kahdesti, mutta valokuituverkkoja ei kertaakaan. Molempia kuitenkin tarvitaan, jotta voidaan turvata yhteyksien toimintavarmuus, symmetrisyys ja riittävä nopeus kaikissa olosuhteissa. RRF-rahoitusta onkin perusteltua käyttää muun muassa tietoliikenneyhteyksien parantamiseen.

Maakunnan yhteistyöryhmällä (MYR) on rakennerahastojen sekä elpymisvälineiden kautta rahoitettavia ohjelmia rahoitusvälineitä yhteensovittava rooli

Maakuntien liitoilla on aluekehityslainsäädäntöön pohjautuva, merkittävä yhteensovittava rooli maakuntien yhteistyöryhmien (MYR) kautta EU:n rakennerahastojen (EAKR, ESR) sekä myös EU:n elpymisvälineiden kautta tapahtuvassa rahoituksessa. Tämä koskee niin ReactEU-lisärahoituksen kautta tapahtuvaa rahoitusta, oikeudenmukaisen siirtymän JTF-rahastoa sekä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston kautta tapahtuvaa rahoitusta. Maakuntien liittojen yhteydessä toimivia maakunnan yhteistyöryhmiä on perusteltua hyödyntää alueellisten rakennerahasto- ja elpymisrahoitusten toimeenpanon koordinoinnissa.

Seinäjoki/Jyväskylä/Tampere/Vaasa/Pori/Hämeenlinna 12.1.2020

Asko Peltola
Maakuntajohtaja
Etelä-Pohjanmaan liitto

Pekka Hokkanen
Vs. maakuntajohtaja
Keski-Suomen liitto

Esa Halme
Maakuntajohtaja
Pirkanmaan liitto

Kaj Suomela
Maakuntajohtaja
Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto

Asko Aro-Heinilä
Maakuntajohtaja
Satakuntaliitto

Anna-Mari Ahonen
Maakuntajohtaja
Hämeen liitto

Eduskunta:

- Talousvaliokunta
- Ympäristövaliokunta

Länsi-Suomen maakuntien kansanedustajat